

Posudek oponenta habilitační práce

Název habilitační práce: **Verejná správa a právo na priaznivé životné prostredie**

Autor habilitační práce: **JUDr. Michal Maslen, PhD.**

Oponent habilitační práce: Doc. JUDr. Kateřina Frumarová, Ph.D., Právnická fakulta UP v Olomouci

Význam habilitační práce a jejích poznatků, aktuálnost tématu

Autor si pro svoji monografii – habilitační práci - vybral problematiku aktuální a bezpochyby významnou, která nabývá v posledních letech na stále větším významu, a to jak pro oblast (nejen správně) právní nauky i aplikační praxe, ale v neposlední řadě i z pohledu zákonodárce a tvorby odpovídající a kvalitní právní úpravy (vč. reflexe požadavků plynoucích z evropského práva). Předložené dílo bezesporu přesahuje obor správního práva, autor v něm prokazuje schopnost propojit znalosti a poznatky i z dalších oborů práva, jako je především právo životního prostředí, ústavní právo, občanské právo a další. Současně je z práce čitelný i přesah z oblasti věd právních do věd přírodních, kdy ostatně sám autor uvádí, že je jeho cílem propojit tyto dvě oblasti, kdy nelze poznatky z věd přírodních ignorovat ani v oblasti práva a právní úpravy, naopak – je třeba vždy hledat nejvhodnější způsoby, jakými má, resp. by na ně měla právní věda reagovat, ať už v oblasti normotvorby, či aplikace práva (rozhodování veřejné správy i soudů). Již jen tímto svým rozsahem a zaměřením klade práce vysoké nároky na zpracování i autora samotného. Z předložené práce, jejího zaměření, struktury i obsahu pak vyznívá, že habilitant disponuje kvalitními právně teoretickými poznatky o dané oblasti, jakož se orientuje i v rovině praktické, tj. z pohledu aplikace platné legislativy v praxi, včetně relevantní soudní judikatury. Jde tedy o téma aktuální, velmi dobře zvolené, systematicky a komplexně dobře odborně zpracované.

Struktura práce a zvolené metody zpracování tématu

Habilitační monografie je vedle Úvodu a Závěru strukturována do šesti hlavních celků, dále pak vnitřně diferencovaných. Členění práce je logické, autor postupuje od obecného ke zvláštnímu, tj. v první části věnuje pozornost právně teoretickému uvedení do problematiky se zaměřením zejména na vývoj právní úpravy (mezinárodní, evropské i národní) a přístup k pojetí práva na příznivé životní prostředí a jeho ochraně. Další část monografie se zabývá procesními environmentálními právy, autor zde analyzuje zejména právo na přístup k informacím o životním prostředí (vč. tzv. Aarhuské úmluvy), či právo účasti veřejnosti na rozhodovacích procesech, jež se dotýkají a mohou ovlivnit životní prostředí, jeho stav a vývoj. Pozornost je v těchto souvislostech věnována především Evropské úmluvě o krajině

v kontextu ochrany předmětného práva v procesu územního plánování. Značná pozornost je věnována taktéž postavení dotčené veřejnosti v jednotlivých procesech a postupech týkajících se dané problematiky. Habilitant si zde také klade stěžejní otázku, kdo je vlastně nositelem práva na příznivé životní prostředí. Velmi zajímavou a doposud v takovémto úhlu pohledu nepříliš odborně rozpracovanou je problematika práva na soukromí a jeho environmentální interpretace, kde autor vychází zejména z analýzy rozhodovací činnosti ESLP v této oblasti. Na právo na soukromí je zde nahlíženo optikou jeho environmentálního rozměru, úzce pak je spojeno v této souvislosti toto právo i s právem na ochranu vlastnictví. Reflektována je tato problematika i z pohledu národní právní úpravy a rozhodovací praxe, a to i v souvislosti s ochranou sousedských vztahů. Konečně je zde věnována pozornost i povinnému očkování jakožto možnému zásahu do práva na soukromí. Další část monografie se zabývá vlastnickým právem, jeho ochranou a možnými zásahy do něj, jakož i vzájemnými interakcemi mezi právem vlastnickým a právem na příznivé životní prostředí. Tato dvě práva spolu úzce souvisí, jak mj. ukazuje i analyzovaná problematika institutu veřejného užívání, současně však jde o práva, která se mohou ocitat i ve vzájemné kolizi. V předposlední části práce autor přibližuje problematiku střetu práva na svobodné podnikání s právem na příznivé životní prostředí, a to především z pohledu soudní judikatury (slovenské i české). Konečně závěr práce je věnován právu na přístup ke kulturnímu bohatství a jeho střetu s právy dalšími (např. vlastnickým právem).

Lze tedy konstatovat, že autor si bezpochyby vybral stěžejní oblasti výkonu veřejné správy, v rámci nich se výrazně profiluje právo na příznivé životní prostředí, jeho ochrana a taktéž i možný střet s právy jinými, přičemž je kriticky analyzován především přístup praxe (nejen slovenské) k dané problematice, poukazováno na nedostatky, problémy, jakož i v kontextu zejména evropského náhledu a řešení řady otázek jsou navrhovány postupy a řešení *de lege ferenda*. Velmi precizně je pracováno s judikaturou, a to jak národních soudů, tak i evropskou.

Pokud jde o použité metody práce, autor postupuje především za použití metody deskriptivní, dále analýzy a následné syntézy, kdy však nezahluje čtenáře podrobným popisem stávající legislativy týkající se dané problematiky, ale na základě subjektivní selekce – jež samozřejmě sleduje především vytyčený cíl práce - se věnuje vybraným aspektům dané problematiky, její právní úpravy, jakož zejména praxe, kriticky ji interpretuje a poukazuje na její nedostatky. Výrazně také propojuje právně teoretické poznatky - získané analýzou, příp. komparací - s praktickou stránkou dané problematiky, kdy poukazuje na řadu problémů spojených s následnou interpretací a aplikací předmětných norem v praxi. Nejen v závěru práce, ale i v rámci jednotlivých, dílčím způsobem řešených problematik, pak nechybí potřebný autorův syntetický pohled, vč. jeho úvah *de lege ferenda*.

Výsledky habilitační práce, splnění stanovených cílů

Autor si v Úvodu klade několik základních otázek týkajících se zkoumané problematiky. Zřejmě tou stěžejní je, zda vůbec – z pohledu práva (mezinárodního veřejného práva, ale příp. i národní legislativy) je garantováno (zakotveno) právo na (příznivé) životní prostředí. Jde o zásadní otázku, která má klíčový dopad zejména ve vztahu k případnému domáhání se tohoto práva, resp. možným prostředkům jeho ochrany a obrany ze strany nositelů tohoto práva. Monografie zohledňuje přístup extenzivní interpretace už existujících práv k právu na životní prostředí, a to zejména z pohledu práva na soukromí a práva vlastnického, kdy zejména vlastnické právo může s právem na příznivé životní prostředí kolidovat, obdobně jako právo na svobodné podnikání. Dalším cílem monografie je též analýza procesních environmentálních práv.

Lze konstatovat, že se autor v rámci své práce držel těchto cílů a vymezených otázek, kdy se za pomoci právních předpisů, odborné literatury i judikatury snažil velmi podrobně jednotlivé okruhy problémů analyzovat, popsat, a následně získané poznatky zobecnit a kriticky zhodnotit, vč. řady aspektů plynoucích jak z mezinárodně právních dokumentů, tak i ústavně právních principů demokratického právního státu, jakož i principů dobré správy. Kladem práce je i to, že se autor nesnažil postihnout problematiku v celé její komplexnosti, což by bezpochyby zahrnilo jak čtenáře, tak i samotného autora, a mohlo ovlivnit i kvalitu a hloubku textu, ale že se na základě subjektivní selekce zaměřil pouze na vybrané instituty a aspekty dané problematiky, což mu umožnilo jít do podstaty daného problému, pečlivě jej analyzovat a posoudit v širokém kontextu nezbytných a souvisejících aspektů, jakož poukázat i na problémy a nedostatky a současně navrhnout řešení z pohledu *de lege ferenda*. Lze uzavřít, že stanovené cíle autor bezesporu naplnil.

Předloženou práci lze proto kvalifikovat jako hodnotný počín přinášející jednak odborně fundované informace o stávající právní úpravě, jakož i praxi problematiky uplatňování práva na příznivé životní prostředí (nejen ze strany veřejné správy a v rámci ní) jak ve Slovenské republice, tak i z pohledu evropské právní úpravy a rozhodovací praxe, a současně pak představující i cenný příspěvek k odborné diskusi, jakož i zdroj kvalitních a podrobných informací a podnětů *de lege ferenda*.

Formální náležitosti

Pokud jde o formální požadavky kladené na tento typ vědecké práce, domnívám se, že i tyto jsou v plné míře splněny. Habilitační práce je přehledně členěna a logicky uspořádána. Práce je vybavena relevantním poznámkovým aparátem a lze konstatovat, že autor pracoval kvalitně jak s odbornou literaturou i legislativou, tak i relevantní judikaturou, a to jak národní, tak evropskou.

Práce je psána čtivě, bez gramatických či stylistických nedostatků, přesto však odborným jazykem.

Otázky k obhajobě

K ústní obhajobě navrhuji tato témata, okruhy k diskusi:

- právo na příznivé životní prostředí a jeho (ne)zakotvení v mezinárodním, evropském a národním právu, jakož i jeho respektování a reflexe v praxi veřejné správy a rozhodovací činnosti soudů
- právnické osoby jako nositelé práva na příznivé životní prostředí a jejich aktivní legitimace v řízeních k ochraně a uplatnění tohoto práva

Závěr

Lze uzavřít, že autor splnil ve vysoké odborné kvalitě cíl, který si při jejím zpracování v Úvodu stanovil. Mám za to, že práce jako celek poskytuje odborně fundovaný pohled na danou problematiku i její dílčí aspekty, vykazuje vyváženost i logickou uspořádanost s věcnou návazností dílčích otázek zpracovávané problematiky. Práce svojí kvalitou, odborností a hloubkou zpracování dané problematiky zcela odpovídá požadavkům kladeným na habilitační práci.

S ohledem na vše výše řečené proto konstatuji, že předložená **habilitační práce JUDr. Michala Maslena, PhD. splňuje veškeré požadavky kladené na tento typ vědecké práce a proto ji doporučuji k obhajobě.**

V Olomouci dne 7. 7. 2019

Doc. JUDr. Kateřina Frumarová, Ph.D.